

Brüssel, 12. november 2025
(OR. en)

14905/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0299(NLE)

SOC 727
EMPL 485
ECOFIN 1459

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Sotsiaalkaitsekomitee põhisõnumid piisavat miinimumsissetulekut, mis tagab aktiivse kaasamise kõigis ELi liikmesriikides, käsitleva nõukogu soovitusel rakendamise kohta – Heakskiitmine

Delegatsioonidele edastatakse lisas sotsiaalkaitsekomitee põhisõnumid piisavat miinimumsissetulekut, mis tagab aktiivse kaasamise kõigis ELi liikmesriikides, käsitleva nõukogu soovitusel rakendamise kohta, mille nõukogu peab oma 2025. aasta 1. detsembri istungil (tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused) heaks kiitma.

Täielik miinimumsissetulekut käsitlev 2025. aasta aruanne, mille koostasid ühiselt sotsiaalkaitsekomitee ja Euroopa Komisjon, ning riigipõhine analüüs on esitatud vastavalt dokumentides 14905/25 ADD 1 ja 14905/25 ADD 2.

Miinimumsissetulekut käsitlev 2025. aasta aruanne

Ülevaade piisavat miinimumsissetulekut, mis tagab aktiivse kaasamise kõigis ELi liikmesriikides, käsitleva nõukogu 2023. aasta soovitus rakendamisest

Sotsiaalkaitsekomitee ja Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi koostatud ühisaruanne

Põhisõnumid

- 1. Elukalliduse kriisi järel on vaesus paljude eurooplaste jaoks jätkuvalt suur probleem.**
Eurobaromeetri 2025. aasta uuringu kohaselt on 84% eurooplastest mures selle pärast, et nende riigis pääseb vaesusest välja liiga vähe inimesi¹. Vaesus alandab inimväärikust. Vaesusega tegelemine ei ole hädavajalik üksnes eetilisest ja sotsiaalsest aspektist. Sotsiaalse sidususe toetamine on tingimata vajalik ka selleks, et tagada usaldus poliitiliste institutsioonide vastu ja muuta meie ühiskond vastupidavamaks. See on ka majanduslikult arukas, kuna kvalifitseeritud töajõud tugevdab meie konkurentsivõimet. Lisaks on vaesusel oma hind. Näiteks laste sotsiaal-majanduslikult ebasoodsa olukorra maksumus ühiskonna jaoks on 3,4% SKPst aastas².
- 2. Nõukogu 2023. aasta soovitus piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise, kujutab endast verstaposti ELis vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega tegelemisel.**
Seda soovitus esitades leppisid liikmesriigid kokku miinimumsissetuleku tõhusa poliitika ühistes põhikomponentides, et aidata ühiselt kaasa vaesuse vähendamisele ELis. Nad kordasid, millised eelised on aktiivse kaasamise lähenemisviisil, milles on ühendatud sissetulekutoetus, kaasav tööturupoliitika ja juurdepääs teenustele. Lisaks, selleks et tagada inimväärne elu kõigis eluetappides, seadsid nad ühise eesmärgi saavutada sissetulekutoetuse piisav tase järk-järgult 2030. aastaks. See peaks toetama ülespoole suunatud sotsiaalset lähenemist.

¹ Eurobaromeetri eriuuring nr 559, „Investing in fairness“ („Investeeringud õiglusesse“), 2025.

² OECD, „The economic costs of childhood social-economic disadvantage in European OECD countries“ („Laste sotsiaal-majanduslikult ebasoodsa olukorra maksumus Euroopa OECD riikides“), 2022.

3. **Samal ajal kui mitu liikmesriiki on alustanud soovitude rakendamist ja teinud edusamme**, mõnel juhul taaste- ja vastupidavusrahadu ning Euroopa Sotsiaalfondi+ (ESF+) toel, **ei ole praeguses etapis miinimumsissetulekukava ühegi liikmesriigi puhul soovitudes esitatuga täielikult kooskõlas**. Veelgi enam, kui enamik riiklikke reforme järgib soovitudes esitatud suuniseid, kalduvad liikmesriigid mõnel juhul soovitude põhimõtetest kõrvale.
4. **Soovitudes on esitatud mitu lähenemisviisi piisavuse tagamiseks, kuid enamik liikmesriike peab piisavuse parandamiseks oma jõupingutusi suurendama**. Üks soovitudes kirjeldatud lähenemisviisidest on viitamine suhtelise vaesuse piirile. 2023. aastal moodustas (vähemalt) miinimumsissetulekut saavate üksikisikute netotulu keskmiselt 33,8% mediaan-netosissetulekust, samas kui suhtelise vaesuse piir oli 60% mediaan-netosissetulekust. See näitaja oli 37,9% kahe lapsega paaride mediaan-netosissetulekust. Umbes veerandil liikmesriikidest puudub endiselt selge metoodika sissetulekutoetuse taseme kindlaksmääramiseks ja kolmandik ei näe ette korrapäraselt ajakohastamist või indekseerimist. Piisavuse tagamiseks tuleks suurendada jõupingutusi metoodika parandamiseks ja korrapäraseks indekseerimiseks või ajakohastamiseks.
5. **Selle tagamine, et abivajajatel oleks toetusele õigus, on samuti võtmetähtsusega, kuna katvuses esineb endiselt lünki**. Väga madala tööhõivega vaestest leibkondadest ei saanud 2023. aastal ELis ühtegi sotsiaaltoetust keskmiselt 16,8%. Kuigi kõigil liikmesriikidel on üldiselt läbipaistvad toetuskõlblikkuskriteeriumid, erinevad need eelkõige elukoha, vanuse, majandusliku olukorra ja varade kindlakstegemise seisukohast. See viitab abivajava elanikkonna määratluse suurele ja mõnikord isegi suurenevale heterogeensusele.

6. **Kõigis liikmesriikides on miinimumsissetulekutoetuste taotlemata jätmise tase kõrge, mis vähendab miinimumsissetulekukavade tõhusust.** Taotlemata jätmise ulatuse kvantifitseerimine on siiski keeruline, kuna selle hindamiseks ei ole ühtset valideeritud lähenemisviisi. Taotlemata jätmise määra hindavad korrapäraselt väga vähesed liikmesriigid. Hinnangud jäävad sõltuvalt liikmesriikidest vahemikku 20%–50%. Hulk liikmesriike rakendavad meetmeid, et tegeleda taotlemata jätmise erinevate põhjustega, eelkõige lihtsustades ja digitaliseerides taotlusmenetlusi, hõlbustades juurdepääsu teabele (internetis ja mujal), koondades eri ametiasutuste andmeid terviklikku infosüsteemi ja kaasates võimalikke toetusesaajaid. Neid algatusi tuleb taotlemata jätmise probleemiga ulatuslikumaks tegelemiseks siiski laiendada.
7. **Liikmesriigid jätkavad jõupingutusi kaasavate tööturgude edendamiseks, sealhulgas suurendavad nad jõupingutusi selleks, et tagada kvalifitseeritud tööjõu olemasolu tööealise elanikkonna vähenemise tingimustes.** On pakutud välja reforme, mille kaudu suurendada miinimumsissetulekutoetuste mõju selle saajate osalemisele aktiivse tööturupoliitika meetmetes ja aktiivsele tööotsimisele. Selleks on mõned liikmesriigid laiendanud aktiveerimismeetmeid, samal ajal muutes aktiveerimiskriteeriume rangemaks. Sellega peaksid kaasnema tõhusamad, miinimumsissetuleku saajatele suunatud aktiivse tööturupoliitika meetmed, mis pakuvad individuaalset toetust ja püsivaid tööhõivetulemusi. On oluline, et poliitikakujundajad mõistaksid tegevusetuse algpõhjuseid, et kohandada aktiivse tööturupoliitika meetmeid ja lahendada haavatavas olukorras olevate inimeste probleeme. Rangemate aktiveerimiskriteeriumide mõju tuleb hoolikalt jälgida, tagamaks, et nendega ei kaasne vaesus ega sotsiaalne tõrjutus.

8. **Liikmesriikides on miinimumsissetulekukavadesse lisatud rahalised stiimulid tööleasumise soodustamiseks, kuid puudujääke esineb endiselt seoses nende kavade toimimisega toetusesaajate sissetulekute toetamisel pärast nende tööle asumist.**
Teatavates riikides ei too suurem hulk töötunde alati kaasa netotulu suurenemist. Lisaks on tööturule sisenemise hõlbustamiseks väga olulised mitterahalised tegurid, nagu töökohapõhise õppe kättesaadavus ja kvaliteetsed töökohad. Edukas üleminek tööhõivele nõuab toetuse saamise õiguse järkjärgulist kaotamist koos nii rahaliste kui ka mitterahaliste stiimulite pakkumisega.
9. **Mitu liikmesriiki on näidanud üles kindlat pühendumust, et hõlbustada juurdepääsu tugiteenustele ja esmatähtsatele teenustele.** Kuigi paljud reformid on heaks kiidetud, ei pruugi mõnes riigis miinimumsissetuleku saajatel olla hõlpsasti võimalik teatavaid teenuseid kasutada selliste takistuste tõttu nagu kättesaadavus, taskukohasus või vähene tegevussuutlikkus. Sellistes valdkondades nagu juurdepääs lapsehoiule, tervishoiule, eluasemele ja internetiühendusele esineb endiselt arvestatavaid lünki. Lisaks puuduvad paljudes liikmesriikides teenuste kvaliteedistandardid.
10. **Sotsiaalse kaasamise kavad töötatakse tavaliselt välja pärast individuaalsete vajaduste hindamist, et pakkuda sobivat kombinatsiooni sotsiaalsetest ja aktiivsetest tööturuteenustest.** Samal ajal kui ligikaudu pooled liikmesriigid on kehtestanud miinimumsissetuleku saajate jaoks spetsiaalsed sotsiaalse kaasamise kavad, on ainult kuuel riigil – kooskõlas nõukogu soovitusel – õigusnormid nende kavade esitamiseks kolme kuu jooksul. Kavade katvus on endiselt suhteliselt väike.

11. **Tõhusad miinimumsissetulekukavad nõuavad toimivaid, kaasavaid ja terviklikke juhtimisprotsesse.** Selleks on vaja piisavat tegevussuutlikkust, koostööd sidusrühmadega ja nende kaasamist poliitika rakendamise eri etappides ning tugevate järelevalve- ja hindamismehhanismide kehtestamist. Miinimumsissetulekukavade struktuur on liikmesriigiti erinev, sõltudes riigi tavadest. Töökindlad juhtimismehhanismid saavad aidata vältida killustatust, kattumist ja lünki, tagades seeläbi, et kõige haavatavamate isikute vajadused rahuldatakse tõhusalt, olenemata toetussüsteemide üldisest ülesehitusest.

12. **Neid asjaolusid arvesse võttes leiab sotsiaalkaitsekomitee, et soovitud rakendamist käsitlevas komisjoni ja sotsiaalkaitsekomitee esimeses ühisaruandes tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks on vaja teha täiendavaid jõupingutusi.** See toetab jõupingutusi, mille eesmärk on vähendada vaesust ja saavutada ELi eesmärk vähendada 2030. aastaks vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste arvu vähemalt 15 miljoni võrra. See aitab parandada meie ühiskonna vastupanuvõimet ja majanduse konkurentsivõimet. Nende jõupingutuste toetamiseks jätkavad komisjon ja sotsiaalkaitsekomitee liikmesriikide poliitikameetmete toetamist ja järelevalvet, eelkõige avaldades 2028. aastal uue aruande, täiustades pidevalt miinimumsissetuleku võrdlusanalüüsi raamistikku ning hõlbustades vastastikust õppimist sotsiaalkaitsekomitees ja selle töörühmades (nt miinimumsissetuleku võrgustik, MINET). Lisaks esitatakse tulevases, läbi aegade esimeses ELi vaesusevastases strateegias konkreetsed algatused, millega toetada uuendatud pühendumust võidelda vaesuse vastu ELis.